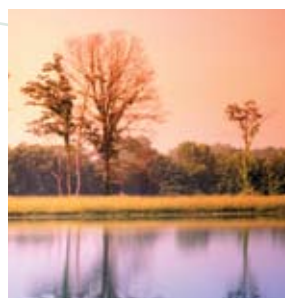

NORDMILJØ

Kulturoplevelser og økonomi

Nordisk kulturmiljø på dagsordenen

En stribe forskellige projekter sætter kulturmiljø på dagsordenen i Norden. Læs om projektet *Economics and Built Heritage*, om *workshoppen* om kulturminde og kulturmiljøer som ressourcer, samt om *Communicating Heritage in Urban Development Processes*. Kulturarven bliver levendegjort, når *vikingerejserne kortlægges digitalt*, og de steder, hvor vikingerne har boet, kan besøges på et interaktivt netsted. *Fælles kulturarv blev fejret i nordiske og baltiske lande* i de europæiske kulturarvsdage 2006.

norden

Nordisk Ministerråd

Stærkere forskningsamarbejde om bygningsarvens økonomiske betydning

Kulturarvens samfundsøkonomiske værdi skal ikke overskygge de gode historiske og æstetiske grunde til at bevare den byggede kulturarv. Men den økonomiske vurdering af bygningsbevaringens betydning er et væsentligt forskningsområde, som nu i Norden har fået sit eget netværk, the Economics and Built Heritage project.

„Basecamp“ for netværket er en fælles hjemmeside og en række aktiviteter, der skal fremme erfaringsudveksling mellem kulturforskere og økonomer, også internationalt. Derfor er det fælles arbejdsprog engelsk, og de baltiske lande deltager i udstrakt grad i samarbejdet, der koordineres af Centrum för urbana och regionala studier på Tekniska högskolan (Esbo, Finland). Projektet organiseres af Finlands Museiverket, Sveriges Riksantikvarieämbetet og Norges Riksantikvaren.

Komparativ forskning

The Economics and Built Heritage-projektets mål er at højne kendska-

bet til bygningsarvens økonomiske betydning – også i Norden, der ikke har været i front med forskning på området. Desuden stræbes der mod at igangsætte komparativ forskning i de nordiske lande og skabe netværk mellem forskere og forskningsinstitutioner på tværs af grænser. På lang sigt er målet at etablere et forskningsmæssigt bedømt webtidsskrift, og der er allerede etableret en international videnskabelig komité.

På websitet www.ebheritage.fi lægges nu løbende relevante artikler og papers, ligesom der opbygges en foto-bank. Ekspertlisten på sitet bliver løbende opdateret, og litteratur- og linkslisten udbygges hele tiden. Sitet skal betjene både forskere, medier og andre, der er interesserede i området. Desuden fungerer websitet som publikationskanal for artikler og forskningsmateriale.

Engageret museumssektor

Koordinator Kaisa Schmidt-Thomé understreger, at projektet

styrkes af det brede samarbejde på tværs af grænser, og hun oplever stor interesse fra praktikerne på feltet.

„For mig har det været en positiv overraskelse at se, hvor engageret museumssektoren er. Den er helt klar til den brede samfundsmæssige debat, der kommer, når man åbner den traditionelle værktøjskasse til værdisættelse af kulturarv“, siger Kaisa Schmidt-Thomé.

Næste skridt er et projekt, der ved hjælp af NordForsk-midler styrker netværket yderligere. Målet er at udpege forskningsemner for komparative nordiske projekter. Der er allerede blevet indgivet internationale ansøgninger om forskningsmidler, mens flere er på vej.

Følg med i projektet på:

www.ebheritage.fi

Læs mere i ny publikation med vidensopsamling fra workshop, TemaNord 2007:525

Træhus fra Riga, Letland. Mange baltiske byer har store områder med værdifulde gamle træhuse, men ejerne har kun sjældent de økonomiske midler til at vedligeholde husene. Her er stadig et stort uudnyttet potentiale for bymæssig kvalitet.

Kulturarv skaber værdi

Alle de nordiske lande arbejder med strategier, der bruger kulturminder og kulturmiljøer som ressourcer. Samtidig debatteres værdiskabelse gennem kulturarv livligt af kulturarvsforvaltere og andre aktører. Det viser resultaterne af en nordisk workshop for forskere og forvaltere om kulturarv og værdiskabelse i Norden, afholdt af Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) med

bidrag fra den norske Riksantikvar og Nordisk Ministerråd. Sammenfletning af værdiskabelse og kulturminder kan fremme kulturarvsarbejdet. Bredere opbakning fra det omgivende samfund til bevarelse af kulturarven er ét muligt resultat. Men værdien af kulturarv kan måske i for høj grad bliver knyttet til den økonomiske verden, ligesom kulturminderne kan blive udsat for et for

voldsomt pres, hvis de knyttes for tæt til en værdiskabelsesstrategi. Det viser indlæg og diskussioner fra workshoppen, der kan læses i rapporten, der ventes offentliggjort i slutningen af 2007 på www.norden.org.

Kulturarv ind i byudviklingsprocesser

Co-Herit-projektet sammentrækker „Communicating Heritage“ fra sin titel, der også indeholder „in Urban Development Processes“. Projektet er startet i 2007 og har som hovedmål er at formidle, hvor vigtig kulturarven er i moderne byudvikling.

Riksantikvaren i Norge er ankerinstitution på projektet, der har fokus på det kommunale niveau, og støttes af Nordisk Ministerråd. Pilotprojekter er allerede igangsat i Arboga, Sverige, Jakobstad, Finland, Tromsø, Norge og Vilnius, Litauen. Her samarbejder det statslige niveau med kommuner og forskningsinstitutioner om udvikling af byrummet, samtidig med, at kulturarven bevares. Resultaterne fra Co-Herit-projektet skal publiceres i 2008. Indtil da samarbejder partnerne intensivt, bl.a. gennem workshops i de medvirkende lande.

Vikingerejserne kortlægges digitalt

Vikingetiden i Norden er nu lettere tilgængelig for både fastboende og turister. Første fase af et fællesnordisk formidlingsprojekt har under overskriften Magt, myte og monument omsat tre af de steder, hvor vikingerne har boet og mødtes, til et interaktivt multimedieprojekt. Omkring 15 nye nordiske knudepunkter skal tilføjes i projektets næste fase, der er i gang. Hermed vil den interaktive del af projektet udvides til at omfatte vikingebosteder i Danmark, Norge, Sverige, Island, Færøerne og Grønland.

På webstedet www.raa.se/ vikingaresan kan alle tage vikinge-

rejsen i virtuel form. Lige nu går turen til Jelling i Danmark, Borre i Norge eller Gamla Uppsala i Sverige med Odins ravne, Hugin og Munin. På sitet er der spørgsmål, brugeren kan svare på, og forskellige fakta, alt efter hvilket årstal, han bevæger sig ind på. Multimediestedet udbygges med lyd og nye interaktive indslag i næste fase.

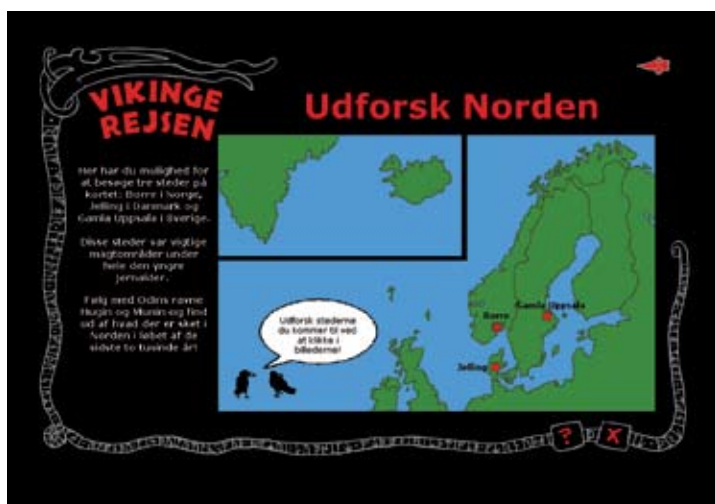
Et kort med tidslinier viser desuden et antal vikingebosteder i hele Norden, så web-brugeren kan følge udviklingen i bosteder gennem tiden.

Det nordiske netværk bag projektet samarbejder også på en bre-

dere front med udveksling af erfaringer og nye ideer til, hvordan den fælles nordiske kulturarv kan gøres levende. Desuden arbejder projektet med fælles metoder til erfaringsudveksling og markedsføring. Endelig skal netværket skabe grund for fremtidige samarbejdsprojekter, bl.a. ved hjælp af fælles møder og et elektronisk nyhedsbrev mellem møderne.

„Det samnordiske projekt har været meget givende. Sammen har vi skabt et produkt, som stimulerer til videre opdagelsesrejser i vores fælles nordiske kulturarv. For os, som arbejder med at levendegøre kulturarven har samarbejdet også betydet berigende ideudveksling og har åbnet døre for endnu mere samarbejde i fremtiden,“ siger projektleder Torgård Notelid, Gamla Uppsala museum og Riksantikvarieämbetet i Sverige. Hun har sammen med systemudvikler Anki Börjeson og ledere på historisk senter i Borre og Kongernes Jelling i Danmarks udarbejdet multimedieprojektet, der både er tilgængeligt fra computere på museerne og på webstedet. Projektet er medfinansieret af Nordisk Ministerråd.

Screen shot fra www.raa.se

Fælles kulturarv fejret i nordiske og baltiske lande

De europæiske kulturarvsdage blev i 2006 fejret i et samarbejde mellem nordiske og baltiske lande. Det fælles tema satte fokus på de steder, hvorfra ankomst og afrejse historisk er sket. En fælles brochure og plakater blev produceret på alle de deltagende landes sprog, og der blev lavet en konkurrence for besøgende på de deltagende kulturinstitutioner.

Den fællesnordiske arv og ånd blev understreget i projektet, der var et samarbejde

mellem kulturarvsinstitutioner i Estland, Island, Finland, Sverige og Norge. Fotografier og illustrationer blev udvalgt, så de

ikke var landespecifikke, men kunne have været taget i hvilken som helst af de nordiske eller baltiske lande. Jernbanestationen, flyvepladsen, havnekajen, busholdepladsen eller caféen, hvor der bliver taget afsked, er blandt motiverne i brochurer og plakater, og mange fotos er bevægende på hver sin måde. En konkurrence på brochurens sidste side gjorde det muligt for deltagerne at benytte deres nye viden til at vinde en rejsecheck.

Målet for de europæiske kulturarvsdage er at få et meget bredt publikum til at se værdien af kulturarven – og få mennesker til at opdage deres historiske omgivelser. I 2006 deltog 48 europæiske lande i fejringen. For de deltagende nordiske lande var hensigten med samarbejdet at udvide horisonten med viden om og forståelse for mangfoldigheden i kulturarven i det nordiske område. Samar-

bejdet var delvist finansieret af Nordisk Ministerråd, og det var det første multinationale samarbejde på så stor skala i de europæiske kulturarvsdages mere end 20-årige historie. Ideen kommer fra den tidligere franske kulturminister, Jack Lang. I 1991 indstiftede Europarådet officielt de europæiske kulturarvsdage med støtte fra EU.

Også ude i Europa blev det bemærket, at der denne gang var tale om et projekt over grænser i Norden. Andre europæiske lande har ladet sig inspirere til grænseoverskridende fejring af fælles kulturarv, og det blev også nævnt i forskellige medier, at der i 2006 var tale om en fælles satsning på kulturarvsdage. Både Europarådets hjemmeside og den fælles europæiske brochure om de europæiske kulturarvsdage præsenterede alle de deltagende lande sammen med information om det nordiske tema.

Aktuelt

Se den kolde krig i Norden

En ny guidebog til bevarede kulturmiljøer fra perioden efter 2. verdenskrig i landene omkring Østersøen er under udarbejdelse, med støtte fra Nordisk Ministerråd. Den nære historie vil kunne studeres med faglig formidling i hånden, når informations- og turistguiden udkommer i 2008.

Klimaforandrings virkning undersøges

Klimaforandringer kan komme til at betyde landskabs- og vegetationsændringer og påvirke kulturmiljøer og kulturarv i alle de nordiske lande. Et nyt projekt ser på virkningen af klimaforandringer, samt på forebyggende tiltag, de enkelte forvaltninger kan sætte ind. Projektet løber fra 2007–2010.

Øget fokus på Arktis kulturmiljøer og landskaber

Nordisk Ministerråd har øget fokus på bevarelse og beskyttelse af kulturminder og landskaber i de arktiske områder. Øget turisme og friluftsliv betyder mere pres på natur- og kulturminder nogle steder, mens fraflytning andre steder giver behov for at bevare historien. Derfor ser to publikationer på, hvordan både landskaber og kulturminder kan bevares i Arktis, Grønland, Island og Svalbard. Arbejdet er foreløbigt udmøntet i to sæt kriterier for bevarelse af hhv. landskaber og kulturminder. Sikring af natur- og kulturarv indgår, ligesom der tages højde for kundskabsværdien af områderne, samt grundlaget for oplevelse og rekreation i Arktis.

TemaNord 2005:552
Kulturmiljøer i Arktis – principper for bæredygtig forvaltning

TemaNord 2005:541
Værnekriterier for geologiske elementer og kulturminder i Arktis

Publikationer fra Nordisk Ministerråd kan bestilles på www.norden.org/publikationer

norden

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Tel +45 33 96 02 00
Fax +45 33 96 02 02
www.norden.org

Information om nordisk miljøsamarbejde

Rådgiver Nikolaj Bock, nb@norden.org
Rådgiver Mats Ekenger, mek@norden.org
Koordinator Josephine Lindegaard, jlin@norden.org
Projektkoordinator Tine Utzon-Frank, tu@mst.dk

Redaktør: Hans Skotte Møller
Tekst: Stine Carsten Kendal, Kontrabande
Design: Kjell Olsson

Print: Saloprint Aps, København 2007

Det nordiske miljøsamarbejde

Det nordiske miljøhandlingsprogram 2005–2008 danner rammen om de nordiske landes miljøsamarbejde såvel inden for Norden som i forhold til nærområderne, Arktis, EU og øvrige internationale fora. Programmet lægger op til resultater, som sikrer Nordens position som foregangsregion på miljøområdet. En overordnet målsætning er blandt andet at skabe et sundere levemiljø for Nordens befolkning.